

مآخذشناسی

کتابنامه و مقاله نامه مردم شناسی در ایران

از آنجا که ویژه نامه «فرهنگ و جامعه شناسی» در دو شماره به چاپ خواهد رسید. در این شماره به جهت سخنیت مباحث فرهنگ با مردم شناسی و تعاریف و تعییرهایی که علم مردم شناسی را جامعه شناسی فرهنگ خوانده است، بخش مآخذشناسی به معرفی کتابها و مقالات مردم شناسی اختصاص یافته و شماره آینده به معرفی کتابها، مقالات و تحقیقات در حوزه های مختلف جامعه شناسی خواهد پرداخت.

مقدمه:

مردم شناسی یا انسان شناسی Anthropology یکی از شاخه های علوم اجتماعی و رشته های دانشگاهی است که قریب به نیم قرن از عمر آن در ایران می گذرد، و تدریس و تحصیل آن در مقاطع تحصیلی کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد در مراکز آموزشی عالی ایران متداول است. البته اگر مراد از واژه «انسان شناسی» مفهوم عام آن، یعنی هر گونه دانش و شناخت از انسان، مورد نظر باشد، عمر انسان شناسی در ایران بسیار کهن تر از میزانی است که ذکر شد. واژه انسان شناسی در مفهوم عام آن، شامل تمامی مباحث فلسفی و علمی و مذهبی که درباره انسان شده است می گردد و بنابراین باید از انسان شناسی های مختلف فلسفی، مذهبی و علمی که هر یک حوزه خاصی دارند، نام برد. برای مثال، «انسان از دیدگاه اسلام» با انسان از دیدگاه مکاتب فکری و فلسفی و ادیان دیگر متفاوت است و نوع خاصی از انسان شناسی بنام «انسان شناسی اسلامی» ایجاد می کنند. و یا نحله فلسفی «اگزیستانسیالیسم» با مکتب «اصالت وجود» نوع خاصی از انسان شناسی فلسفی را تأسیس می کنند، که با انسان شناسی های فلسفی و مذهبی دیگر متمایز است.

اما «انسان شناسی» به مفهوم خاص آن، که در این نوشته نظر مسامحه آمیز آن است، «انسان شناسی علمی» است، یعنی شاخه ای از علم که در پی بررسی تجربی و بکارگیری

روش های خاص علمی در مطالعه انسان و دستاوردهای آن است. این شاخه علمی با عنوان های مختلف مردم شناسی، قوم شناسی و انسان شناسی نامیده شده است و دارای شعب مختلف می باشد.

در کشورهای مختلف، متناسب با نوع تحقیقات جهت گیریهای نظری که در انسان شناسی بوجود آمده است، برای انسان شناسی تجربی و شاخه های آن نام های مختلفی را پذیرفته اند. آنچه که منشأ

اختلاف درباره نام «انسان شناسی تجربی» شده، تنوع مسائل و موضوعاتی که در انسان شناسی اجتماعی - فرهنگی مورد بررسی قرار گرفته

و پیوند و ارتباط متقابل و ناگسستی که این امور با یکدیگر دارند، می باشند، و در زمینه

انسان شناسی زیستی یا جسمی Physical Anthropology

وجود ندارد. در ایران، معمولاً واژه مردم

شناسی را بکار می بریم، منظور انسان شناسی تجربی بطور کلی است و نخستین کسانی که آن

را بکار برده اند، مقصودشان جز انسان شناسی تجربی نبوده است. دکتر رضازاده شفق که ادیب

و پژوهشگر در حیطه ادبیات بوده، در مقاله ای به نام «مردم شناسی چیست؟»، که از جمله نخستین

مقالاتی است که به معرفی علم مردم شناسی به ایرانیان می پردازد، موضوع و تعریف مردم شناسی

را این گونه تحریر می کند: «مردم شناسی یا اتنوپولوژی، موضوعی است

که حالات آدمیزاد را با روش مخصوص علمی مطالعه می کند و سه بخش مهم دارد که روی سه عامل اساسی حیات انسانی است و آن عبارت است از محیط و نژاد و فرهنگ و شاید بتوان از یک بخش چهارم علم مردم شناسی هم صحبت کرد که آنهم عبارت است از مطالعه زندگی انسان، نه بطور جداگانه از نظر سه عامل فوق، بلکه بطور وحدت یا منظوم داشتن هر سه عامل در یکجا، این بخش چهارم را می توان قوم شناسی و یا نژاد شناسی یا اتنولوژی نامید.

بکار گیری واژه مردم شناسی به جای انسان شناسی، می تواند معرف تمایز نوع خاصی از تحقیقات و نظریه ها که جنبه علمی دارند و درباره انسان و فرهنگ صورت می گیرند، باشد.

در حالیکه واژه انسان شناسی این جنبه خاص را در بر ندارد. به همین دلیل اصطلاح «مردم

شناسی فلسفی» اصطلاح مبهم و نامشداولی است، در حالی که «انسان شناسی فلسفی»

پذیرفته است.

تاریخ مردم شناسی در ایران، همانند سیر مردم شناسی در کشورهای دیگر به دو دوره ماقبل

علمی و عملی، تقسیم پذیر است. آثار دوره ماقبل علمی مردم شناسی در ایران، مشحون از

اطلاعات درباره زندگی و فرهنگ اقوام ایرانی و غیر ایرانی است، که می توان آنها را مهمترین

آثار مردم نگاری دوره های گذشته ایران و جهان به شمار آورد. کتابهای تاریخ، جغرافیا، سفرنامه

ها، کتابهای مذهبی، و آثار ادبی و کتابهای اخلاقی پند نامه ها و کتابهای فلسفی و اجتماعی

را منتشر کرد. در ۱۳۳۷ شمسی، اداره فرهنگ عامه در وزارت فرهنگ آن زمان تشکیل شد و فعالیتهای گسترده ای در زمینه شناخت فرهنگ عامه ایران انجام داد. این سازمان در ۱۳۳۷ توسعه یافت و با نام «مرکز پژوهشهای مردم شناسی و فرهنگ عامه»، روند جدایی در تحقیقات مردم شناسی ایران بوجود آورد. در باره هدف این مرکز، مدیر وقت آن، محمود خلیقی می نویسد: هدف این مرکز شناخت همه جانبه انواع معیشت و شیوه های زندگی انسان در سرزمین ایران در گذشته و حال می باشد. و وظایف آن عبارت است از:

۱- اجرای تحقیقات منظم مردم شناسی و مردم نگاری و انسان شناسی فیزیکی و فرهنگ عامه در سراسر کشور مانند شناخت اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی محیطهای روستایی، شهری، ایلی از قبیل خویشاوندی و خانوادگی، دانشگاهی عوام، ادب عامه، باورها، آداب و رسوم، موسیقی و رقص محلی، لهجه های محلی و...

۲- کوشش در نشان دادن دگرگونیهای ناشی از تحولات اجتماعی و توسعه اقتصادی در نوع معیشت و شیوه زندگی انسان ایرانی و پیش بینی گرایشهای آینده...

۳- همکاری مؤثر با کلیه سازمانهایی که مطالعاتی در زمینه های مربوط به هدفهای کلی مرکز انجام می دهند.

۴- ایجاد ارتباط دائمی با سوره های مردم شناسی کشور و ارشاد و تقویت علمی آنها.

۵- همکاری مؤثر با سازمانها و محققان خارجی که درباره ایران، به مطالعات مردم شناسی می پردازند.

۶- نشر نتایج مطالعات به صورت گزارش و مقاله و کتاب و...

اداره فرهنگ عامه و مرکز پژوهشهای مردم شناسی، دهها کتاب و مقاله و تحقیقات فرهنگی مختلف انجام داد و اسناد مختلفی درباره مسائل فرهنگ عامه ایران فراهم نمود.

نکته ای که در بررسی سیر شکل گیری و تحول مردم شناسی در ایران در دهه ۲۰ و ۳۰ قابل توجه می باشد، انگیزه ها و اهداف سیاسی نهفته در چگونگی توسعه مردم شناسی و تحقیقات مربوط به آن است. نظام شاهنشاهی پهلوی با توجه به فلسفه سیاسی خود که مبتنی بر ناسپونالیسم شاهنشاهی و احیاء فرهنگ ایران

بر جای مانده از دوره های گذشته، هر کدام به نحوی اسناد و مدارک فرهنگی و در بردارنده مطالب مردم شناختی هستند. برخی از این آثار از نظر مردم شناسی اهمیت و امتیاز بیشتری دارند. آثار نویسندگانی مانند: ابن خلدون، ابن قتیبه دینوری، ابوالحسن علی بن حسین مسعودی، مطهرین طاهر مقدسی، ابو عبدالله مقدسی، ابن مسکویه و بسیاری دیگر از مؤلفان عرب و ابوریحان بیرونی، و غزالی، خواجه نصیرالدین طوسی، فردوسی، عنصرالمعالی، فرخی سیستانی و صدها تن دیگر از مصنفان و ادبای فارسی، بمنزله آثاری در زمینه مردم نگاری و مردم شناسی ایران قابل ذکراند.

آغاز شکل گیری مردم شناسی به معنای کنونی اش در جامعه ایران، به فعالیت هایی که در زمینه شناخت فرهنگ عامه و گردآوری اطلاعات و داده های مربوط به آن صورت گرفت، بر می گردد. در این دوره که حدوداً به یک قرن قبل می رسد، ادبایی چون میرزا حبیب اصفهانی و محمد علی جمالزاده بررسی و شناخت فرهنگ عامه را آغاز نمودند. میرزا حبیب اصفهانی متخلص به دستان، هنگامی که در عثمانی به حال تبعید به سر می برد، دیوان «البسه» نظام الدین محمود قساری بزدی و «کنزالاشتهاء» بسحق اطعمه را چاپ کرد و به پژوهش در گویش های عوامانه پرداخت. و کتاب مشهور، حاجی بابا اصفهانی اثر جیمز موریه را، که اساساً کتابی در زمینه مردم نگاری ایران در عصر قاجار است، به فارسی ترجمه نمود. کتاب های فرهنگشناسی که او با فراهم نمودن و بدینوسیله پایه مردم شناسی نو در ایران را بنیاد نهادند بسیار است. در این زمینه باید از آثار کسانی مانند صادق هدایت (مانند نیرنگستان چاپ شده در ۱۳۱۲)، کوهی کرمانی، صبحی مهتدی، امیر قلی امینی، محمد جعفر محبوب، علی بلوکیاشی، انجوی شیرازی، جلال آل احمد، احمد شاملو و ... نام برد.

در سال ۱۳۱۶ مؤسسه مردم شناسی ایران به کمک محمد علی فروغی، سعید نفیسی، رشید یاسمی، قاسم غنی، رضازاده شفق، علی هانیال و مسعود کیهان تأسیس گردید. این مؤسسه بزودی «موزه مردم شناسی ایران» را دایر نمود و در پی توسعه فعالیت هایش در سال ۱۳۳۵-۱۳۳۷ دو دوره مجله مردم شناسی ایران

باستان و تکیه بر فرهنگ ایران قبل از اسلام بود، از دو جهت به مردم شناسی و تحقیقات آن نیاز داشت نخست شناخت فرهنگ ایرانی، بخصوص فرهنگ باستان و زبان و ادبیات پهلوی، دوم تبلیغ و ترویج عناصر و ارزش های فرهنگی که شاهنشاهی پهلوی خود را مبلغ و مروج آن می دانست. اسامی شخصیتهایی که مؤسسه مردم شناسی، موزه مردم شناسی و مرکز مردم شناسی ایران را تأسیس و هدایت می کردند، نشان دهندگان میزان پیوند این فعالیت ها با بدنه سیاسی کشور در آنزمان می باشد. اشخاصی چون ذکاء الملک محمد علی فروغی و سعید نفیسی، گرچه اینان شخصیتهای علمی و ادبی برجسته معاصر هستند، لیکن جزئی از ساختار سیاسی آن دوره می باشند، و رهبری این مؤسسه بدست آنان نمی تواندی تأثیر از اهداف سیاسی باشد.

عملکرد مرکز مردم شناسی ایران در دوره های بعد تا قبل از پیروزی انقلاب اسلامی نیز بخوبی معرف اهداف سیاسی نهفته در جریان توسعه مردم شناسی در ایران در دهه های نخست می باشد. مهمترین موضوع تحقیقات حول و حوش شاه و شاهنشاهی و تاج و امثال این مفاهیم قرار داشت. مروری بر فهرست کتابهای منتشر شده از سوی این مرکز نشان دهنده این مطلب می باشد:

- پادشاهی و پادشاهان از دیده ایرانیان بر بنیاد شاهنامه فردوسی
- ولایتمندی در ایران باستان
- آئین تاجگذاری در ایران باستان

نکته ای که در بررسی سیر شکل گیری و تحول مردم شناسی در ایران در دهه ۲۰ و ۳۰ قابل توجه می باشد، انگیزه ها و اهداف سیاسی نهفته در چگونگی توسعه مردم شناسی و تحقیقات مربوط به آن است.

اساسی شخصیت‌هایی که مؤسسه مردم شناسی، موزه مردم شناسی و مرکز مردم شناسی ایران را تاسیس و هدایت می کردند، نشان دهنده میزان پیوند این فعالیت ها با بدنه سیاسی کشور در آن زمان می باشد.

- فر در شاهنامه

- شاه و سپاه

- شاه و مردم

- آئین شهرپاری در ایران

- آلاشت زادگاه اعلیحضرت رضا شاه کبیر

- خلاصه کتاب آلاشت برای کودکان

- پوشاک باستانی ایرانیان از کهن ترین زمان تا

پایان شاهنشاهی ساسانیان

- پوشاک زمان ایران از کهن ترین زمان تا آغاز

شاهنشاهی ایران

...

البته این مرکز، دهها کتاب و سند فرهنگی درباره ایران جمع آوری و منتشر نمود که ارزش و اهمیت بسیاری از نظر مردم شناسی دارند، و کتابهای نامبرده بخشی از فعالیت آن است و مقصود از ذکر آنها، صرفاً نشان دادن جهت گیریهای سیاسی که دنبال می نمود، است، نه کم مقدار جلوه دادن کل تلاش های آن مرکز.

یکی دیگر از رخ دادهایی که در رشد مردم شناسی در ایران نقش اساسی داشته است. مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران، می باشد این مؤسسه در ۱۳۳۷ تأسیس یافت و از همان بدو تأسیس، بخش تحقیقات انسانشناسی، یکی از بخش های اصلی و مهم آن بود. فعالیتهای این مؤسسه را می توان آغاز تحقیقات علمی مردم شناسی در ایران نامید، که توسط دانشمندان و محققان ایرانی صورت می گرفت. احسان نراقی درباره هدفهای بخش تحقیقات مردم شناسی مؤسسه می نویسد:

۱- تحصیل اطلاعات انسان شناسی عمیق از

کتابهای عرضه شده به بازار، ترجمه از زبانهای دیگر می باشند و تنها اندکی کتابهای ارزشمند مردم شناسی به زبان فارسی تألیف یافته اند. برای آشنایی با وضعیت مردم شناسی در ایران و به منظور تهیه راهنمایی برای علاقه مندان به کتابهای آموزش مردم شناسی فهرستی از برخی کتابها و مقالات تألیف و ترجمه شده در این زمینه فراهم کرده ایم. در این فهرست، تحقیقات مردم شناسی درباره ایران را نیارده ایم، زیرا مجموعه کتابها و مقالاتی که در این زمینه نگاشته شده است در دو کتاب کتاب شناسی فرهنگ عامه و مردم شناسی ایران تألیف آقایان محمود زمانی و علی بلوکباشی، که توسط مرکز پژوهش های مردم شناسی و فرهنگ عامه انتشار یافته است، و کتاب فهرست مقالات مردم شناسی که توسط مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران تدوین و منتشر شده است، بطور مفصل آمده و نیازی به ذکر دوباره آنها نیست. قابل ذکر است که در این فهرست تلاش کرده ایم تا حد امکان تمامی آثار ارزشمند منتشر شده را ذکر نماییم، لیکن اطمینان نداریم که موفق به این کار شده باشیم و کمبودها و کاستی های بسیاری وجود دارد که بعلمت عدم دسترسی به برخی آثار نتوانستیم مشخصات آنها را ثبت نماییم.

- فهرست کتب مردم شناسی

۱- انسان در زمینه تکامل اجتماعی:

الین کانیا، مترجم علی رشیدی، انتشارات نگاه، تهران، ۶۷ ص، چاپ اول ۱۳۵۶

۲- انسانهای پیش از تاریخ:

رابرت برابندو، مترجم اسماعیل مینور، تهران نشر چیران- ۳۳ ص، ۵۵۰ ریال / ۱۳۶۳ چاپ اول، ۵۰۰ نسخه

۳- انسان خود را می سازد:

گوردون چاپلن، مترجم احمد کریمی حکاک و محمد هل انانی، تهران- شرکت سهامی کتابهای جیبی، ۳۳۶ ص، ۲۲۵ ریال

زندگی اهلی و روستایی ایران

۲- استفاده از این اطلاعات در راه رشد و

بهبودی این مردم

۳- استفاده از این اطلاعات برای ارزیابی و سنجش تأثیر اجرای برنامه های رشد در مناطق اهلی

۴- پایه گذاری علم انسان شناسی با مفاهیم و نظریه های جدید که احتمالاً مدد کار نسلهای آینده در پی گیری و توسعه این علم در کشور ما خواهد بود.

۵- همکاری با مراکز جهانی انسان شناسی.

مؤسسه باستانشناسی، وابسته به دانشگاه تهران و مؤسسه های تحقیقات اجتماعی و فرهنگی دیگر هر يك سهمی در توسعه مردم شناسی در ایران داشته اند و موجب آثاری در این زمینه بوده اند، که ذکر تحقیقات و تاریخچه تک تک آنها مجال دیگری را می طلبد.

فعالیت های گروه انسانشناسی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران از ۱۳۵۱ در دو

مقطع لیسانس و فوق لیسانس مردم شناسی، و مرکز آموزش عالی، سازمان میراث فرهنگی در مقطع کاردانی و دوره کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران بعد از انقلاب اسلامی، از نظر فعالیتهای آموزشی در زمینه مردم شناسی در ایران قابل ذکر می باشد.

مردم شناسی در سالهای اخیر در ایران چهره دوگانه ای داشته است. در حالی که از نظر تحقیقات نسبت به سالهای قبل از انقلاب اسلامی شاهد افت و کاهش

بوده است. از نظر کتابهای آموزشی، آثار جدیدی به زیور طبع آراسته گردیده که نسبت به گذشته پیشرفتهایی بوجود آمده است. البته عمده

۴- انسان در عصر توحش (نام اصلی اثر: تحول زن):
تولین ریند، مترجم محمود عنایت، تهران - هاشمی، ۷۰۶ ص، ۱۳۵۰ ریسال، ۱۳۶۳ چاپ اول، ۶۰۰۰ نسخه

۵- انسان شناسی فلسفی:
لاندمان، مترجم رامپور صدر نبوی، مشهد - کتابفروشی استان، ۲۰۲ ص، ۱۸۰ ریسال، ۱۳۵۷ چاپ اول، تیراژ نامعلوم

۶- ایلات و عشایر:
جمعی از نویسندگان تهران، آگام، ۴۲۰ ص، ۶۰۰ ریسال، ۱۳۶۲ چاپ اول، ۵۰۰۰ نسخه

۷- بلوغ در ساموآ:
مارگرت مید، مترجم مهین میلانی - تهران نشر ویس، ۳۷۹ ص، ۸۰۰ ریسال، ۱۳۶۵ چاپ اول، ۳۰۰۰ نسخه

۸- بنیاد دین و جامعه شناسی:
منوچهر خدایار محبی تهران، زوار، ۲۸۵ ص، ۱۵۰ ریسال، ۱۳۴۲ چاپ اول، تیراژ نامعلوم

۹- بنیادهای اجتماعی دین:
یوسف فضایی تهران، انتشارات چاپار، ۳۵۲ ص، ۱۳۵۶ چاپ اول، تیراژ نامعلوم

۱۰- پیش و روش در تاریخ نگاری معاصر (قسمت تاریخ و روشهای مردم شناسی)
روبرگرسول مترجم اصغر عسگری خانقاه، تهران نشر تاریخ ایران، ۱۳۰ ص، ۵۰۰ ریسال، چاپ اول، ۱۳۶۵

۱۱- پژوهندگان زمان (قسمت مردم شناسی فرهنگی)
کلابد کلاکهن مترجم امیر حسین آیان پور، تهران، انتشارات مرکزی، ۲۱۹ ص، چاپ اول، ۱۳۶۳ تیراژ نامعلوم

۱۲- پیدایش انسان و آغاز شهرنشینی:
یوسف فضایی تهران، امیرکبیر، ۲۷۰ ص، ۱۳۵۵ چاپ اول

۱۳- تاریخ (بسیاری نظریه های درباره تاریخ گرای)
گوردن چاپلند مترجم محمد تقی قرامرزی، تهران، انتشارات مازیار، ۱۵۵ ص، ۱۳۵۵، ۲۰۰۰ نسخه

۱۴- پژوهش فرهنگی (مردم نگاری در جوامع

پیچیده)
جیمز پ. اسپرلی و دیوید و. مک کوردی، مترجم بیوک محمدی، تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۲۷ ص، چاپ اول، ۱۵۰۰ ریسال، ۱۳۷۲، ۲۰۰۰ نسخه

۱۵- تاریخ اندیشه اجتماعی (از جامعه ابتدایی تا جامعه جدید) جلد اول:
اچ. ای. بارنز واج، بکر، مترجمان: جواد یوسفیان - علی اصغر مجیدی - تهران امیرکبیر، ۵۵۵ ص، ۳۶۵ ریسال، چاپ اول

۱۶- تاریخ اندیشه اجتماعی (جلد ۲)
اچ. ای. بارنز، اچ بکر، مترجم جواد یوسفیان، تهران، نشر همرا، ۶۳۳ ص، ۲۰۰۰ ریسال، ۱۳۷۱ چاپ اول، ۵۰۰۰ نسخه

۱۷- تاریخ مردم شناسی:
ژان پوزاریه مترجم پرویز اصیلی، تهران، خردمند، ۱۵۰ ص، ۱۲۰۰ ریسال، ۱۳۷۰ چاپ اول، ۳۰۰۰ نسخه

۱۸- تاریخ مردم شناسی:
ه. ر. هیس مترجم ابوالقاسم طاهری، تهران، ابن سینا، ۷۱۸ ص، ۲۰۰ ریسال، ۱۳۴۰ چاپ اول، ۲۰۰۰ نسخه

۱۹- نظریه اجتماعی:
گوردون چاپلند، مترجم احمد صبوری، تهران انتشارات نیل، ۲۰۳ ص، ۱۳۵۲، چاپ اول، ۲۰۰۰ نسخه

۲۰- تعریف ها و مفهوم فرهنگ:
داریوش آشوری، تهران، مرکز اسناد فرهنگی آسیا، ۱۱۲ ص، ۹۲۰ ریسال، ۱۳۵۷، چاپ اول، تیراژ نامعلوم

۲۱- تکنولوژی و تکامل فرهنگی:
علی اکبر فرهنگی، تهران، فرهنگ خانه اسفند، ۱۰۲ ص، ۹۰۰ ریسال، بی تا، چاپ اول، ۳۰۰۰ نسخه

۲۲- تکنولوژی و فرهنگ:
آرنولد پیس، مترجم بهرام شالگون، تهران نشر مرکز، ۳۳۷ ص، ۱۳۵۰ ریسال، ۱۳۶۷، چاپ اول، ۲۶۰۰ نسخه

۲۳- توتم و تابو:
زیگموند فروید، مترجم محمد علی ختجی، تهران طهوری، ۲۳۳ ص، ۱۳۲۹، چاپ اول، تیراژ نامعلوم

۲۴- توتمنسیسم:

لوی اشترویس، مترجم مسعود راد، تهران، توس، ۲۲۳ ص، ۲۰۰ ریسال، ۱۳۶۱ چاپ اول، ۳۰۰۰ نسخه

۲۵- جامعه باستان:
لویس هنری مورگان، مترجم محسن ثلاثی، تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۷۸۲ ص، ۲۰۰۰ ریسال، ۱۳۷۱، چاپ اول، ۲۰۰۰ نسخه

۲۶- جامعه شناسی ارزشها:
پرویز صانعی، تهران، دهنخدا، ۱۴۰ ریسال، ۲۷۲ ص، ۱۳۲۷ چاپ اول، ۲۰۰۰ نسخه

۲۷- جامعه شناسی مدرن (بخش های ۸، ۷۷ و ۷۸ جلد ۲)
پتروویسلی، مترجم حسن پویان، تهران، انتشارات چاپخش، ۵۸۷ ص، ۶۵۰۰ ریسال، چاپ اول، ۱۳۷۲، ۳۰۰۰ نسخه

۲۸- جامعه شناسی فرهنگ
احمد رجب زاده، حسین کجولیان و نعمت الله قاضی، وزارت آموزش و پرورش، ۱۱۹ ص، ۱۳۷۲ چاپ اول، ۲۰۰ ریسال

۲۹- جامعه شناسی خانواده:
مارتین سگال، مترجم حمید الیاسی، تهران، نشر مرکز، ۳۵۰ ص، ۱۹۰ ریسال، ۱۳۷۰ چاپ اول، ۵۲۵۰ نسخه

۳۰- جامعه شناسی خانواده (از دواج):
آندره میشل، مترجم فرنگیس اردلان، تهران، انتشارات دانشکده علوم اجتماعی و تعاون دانشگاه تهران، ۲۳۱ ص، ۱۳۵۲ چاپ اول، ۱۵۰۰ نسخه

۳۱- جامعه شناسی عوام:
نصرالله پور انکاری، اسفهان، ریانس، ۲۳۸ ص، ۲۲۵ ریسال، ۱۳۵۲ چاپ اول، تیراژ نامعلوم

۳۲- جمعیت از دیدگاه انسان شناسی (مجموعه مقالات)
ترجمه مهدی تریبا، تهران، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران

۳۳- درآمدی بر انسان شناسی:
اولیویا اولاهوس، مترجم سعید یوسف، تهران، مرکز نشر سپهر، ۲۸۲ ص، ۶۵۰ ریسال، ۱۳۵۷ چاپ اول، تیراژ نامعلوم

۳۴- درباره فرهنگ:
ت. اس. الیوت، مترجم حمید شاهرخ، تهران، نشر مرکز، ۱۵۵ ص، ۶۰۰۰ ریسال، ۱۳۶۹ چاپ اول،

۳۵- درآمدی به انسان شناسی:

سایمون کولمن و هلن واتسون، مترجم، محسن ثلاثی، نشر سیمرخ، تهران، ۱۵۵ ص، ۲۲۰۰ ریال، چاپ اول ۱۳۷۲، ۳۳۰۰ نسخه

۳۶- دیدگاه مردم شناسی:

لوی استروس، مترجم، نعمت الله تقوی

۳۷- روان شناسی اجتماعی ۲ جلد:

اتوکلاين برگ، مترجم علی محمد کارفان، تهران، نشر اندیشه، ۶۵۹ ص، ۲۲۰۰ ریال، ۱۳۶۸، چاپ هشتم (چاپ اول ۱۳۴۲)، ۳۰۰۰ نسخه

۳۸- روش بررسی و شناخت کلی ایلات و عشایر:

پرویز گرجاوند، تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، ۱۱۰ ریال، ۱۳۴۲ چاپ اول

۳۹- روشهای تحقیق در علوم اجتماعی جلد ۱:

(قسمت مشاهده)

باقر ساروخانی، تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۵۵۵ ص، ۲۵۰۰ ریال، ۱۳۷۲، چاپ اول، ۲۰۰۰ نسخه

۴۰- روش مردم شناسی:

پیر بسپه، مترجم علی محمد کارفان، تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، ۸۰ ریال، ۱۳۲۰، چاپ اول

۴۱- روشهای جامعه شناسی (فصل های مربوط به روش های قوم شناسی و مشاهده):

جمشید مرتضوی، تیریز، کتابفروشی تهران، ۲۲۷ ص، ۳۵۰ ریال، ۱۳۵۴، چاپ اول، ۱۰۰۰ نسخه

۴۲- راهی بسوی مردم شناسی

خلیل دبیرین، ناشر: مؤلف، شیراز، ۱۲۰ ص، ۷۵۰ ریال، چاپ اول، ۱۰۰۰ نسخه

۴۳- روشهای علوم اجتماعی (بخش مشاهده):

موريس دورژه، مترجم خسرو اسدی، تهران، امیر کبیر، ۲۱۲ ص، ۶۰۰ ریال، ۱۳۶۲، چاپ اول، ۲۲۰۰ نسخه

۴۴- زمینه انسانشناسی:

حسین ادیبی، تهران، انتشارات لوح، ۲۰۶ ص، ۳۵۰ ریال، ۱۳۵۶، چاپ دوم، تیراژ نامعلوم

۴۵- زمینه انسانشناسی و مردم شناسی:

کلاید کلاکهن، مترجم، ظفر دخت اردلان، تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران، ۱۷۰ ص

۴۶- زمینه جامعه شناسی:

آکیرن و نیم کوف، مترجم آریان پور، تهران، شرکت سهامی کتابهای جیبی، ۶۰۶ ص، ۱۸۰ ریال، ۱۳۵۷، چاپ بازدهم (چاپ اول ۱۳۲۲)

۴۷- زمینه فرهنگ شناسی:

محمود روح الامینی، تهران، عطارد، ۱۹۵ ص، ۷۵ ریال، ۱۳۶۸، چاپ دوم، ۵۶۰۰ نسخه

۴۸- ژاپنها دارند می آیند (الگوهای فرهنگ ژاپنی)

روث بنه دیکت، مترجم حسین افشین منش، تهران، امیر کبیر، ۱۸۰ ریال، ۱۳۷۱، ۳۰۰۰ نسخه

۴۹- زمینه تکامل اجتماعی

د. ک. میتروپولسکی و دیگران، مترجم، م. مینو خرد و ح. کامرانی، تهران، امیرکبیر، ۲ جلد، ۱۳۵۲

۵۰- سیر تحولات اجتماعی، از عهد باستان تا سده شانزدهم

د. ک. میتروپولسکی، مترجم م. پ. کاشانی، چاپخش، تهران، ۳۹۰ ص، چاپ اول، ۱۳۵۲

۵۱- سیر تاریخ:

گوردون چاپلند، مترجم احمد بهمنش، تهران، دانشگاه تهران، ۲۹۲ ص، ۹۰۰ ریال، ۱۳۶۹، چاپ چهارم، ۳۰۰۰ نسخه

۵۲- سیر تکامل فرهنگ:

یولیان لانگ، مترجم بیژن دانشور، تهران، گوتنبرگ، ۲۲۸ ص، ۲۰۰ ریال، بی تا

۵۳- سیر تمدن:

رالف لیتون، مترجم پرویز مرزبان، تهران، دانش، ۶۱۸ ص، چاپ اول ۱۳۳۷، چاپ دوم ۱۳۵۷

۵۴- سیر جوامع بشری:

گرهارد لئسکی / جین لئسکی، مترجم ناصر موفقیان، تهران انتشارات آموزش انقلاب اسلامی، ۶۵۶ ص، ۲۰۰۰ ریال، ۱۳۶۹، چاپ اول، ۵۰۰۰ نسخه

۵۵- سیری در احماتی زمان (بازسازی انسانهای گذشته)

پوریس لیاپونو، مترجم محمد حسین روان بخش، تیریز، چاپ آسیا، ۱۵۰ ص، ۱۳۰ ریال، ۱۳۵۸، چاپ اول، ۲۰۰۰ نسخه

۵۶- علوم اجتماعی و سیر تکوینی آن (قسمت انسان شناسی):

احسان تراقی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۳۰۳ ص، ۱۵۰ ریال، ۱۳۴۲، چاپ اول، ۲۰۰۰

۵۷- علم، فرهنگ و زبان

محمد تقی فرامرزی، پویا، ۵۶ ص، تهران، چاپ اول ۱۳۵۳

۵۸- فرزندان سانچز (مقدمه بحث درباره فرهنگ فقر و روش اتنومتولوژی):

اسکار لوئیس، مترجم حشمت الله کامرانی، تهران، جاویدان، ۶۰۰ ص، ۱۲۰۰ ریال، ۱۳۶۴، چاپ دوم، ۳۰۰۰ نسخه

۵۹- فرهنگ مردم شناسی:

میشل پانوف و میشل برن، مترجم اصغر عسگری خاتقاه، تهران، نشر دپس، ۲۲۸ ص، ۲۳۰۰ ریال، ۱۳۶۸، چاپ اول، ۳۰۰۰ نسخه

۶۰- فلسفه علوم (بخش سوم انسان شناسی):

علی اکبر ترابی، تهران، امیر کبیر، ۲۲۳ ص، ۳۰۰ ریال، ۱۳۲۷، چاپ اول

۶۱- فلسفه و فرهنگ:

ارنست کاسیرزه، مترجم، بزرگ ناصر زاده، تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۳۶۵ ص، ۴۰۰ ریال، ۱۳۶۰، چاپ اول، تیراژ نامعلوم

۶۲- فنون تحقیق اتنولوژی:

کرمیس اپت لند، مترجم - ظفر دخت اردلان، تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، ۱۰۷ ص، ۱۳۴۱، چاپ اول

۶۳- فهرست مقالات مردم شناسی:

مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران، انتشارات دانشکده علوم اجتماعی و تعاون، ۸۲۱ ص، ۷۰۰ ریال، ۱۳۵۶، چاپ اول، ۱۵۰۰ نسخه

۶۴- قوانین تکامل جامعه

زمان گلدرز و گریگوری لیموویچ، مترجم پرویز بابایی، انتشارات نگاه، ۲۲۵ ص

۶۵- فرهنگ و شبه فرهنگ:

محمد علی اسلامی ندوشن، تهران، توسن، ۱۲۰ ص، ۱۳۵۲، چاپ اول، تیراژ نامعلوم

۶۶- کتابشناسی فرهنگ عامه و مردم شناسی ایران:

محمود زمانی و علی بلوکیان، تهران، مؤسسه مطالعات فرهنگی منطقه ای، ۱۷۰ ص، ۱۳۵۰، چاپ اول

۶۷- کلیات مردم شناسی:

منوچهر محمد منصوری، تهران، مدرسه عالی ترجمه، ۵۲ ص، تاریخ نشر، بهاء و تیراژ نامعلوم

۶۸- کوچ نشینی در ایران (پژوهشی دربارهٔ عشایر و ایلات)
سکندر امان الهی بهاروند، تهران، آگاه، ۳۱۸ ص، ۸۵۰ ریال، ۱۳۶۰، ۳۳۰۰ نسخه

۶۹- گردشگر با چراغ (تألیفی در انسانشناسی):
محمود روح الامینی، تهران، زمان، ۳۰۱ ص، ۲۰۰ ریال، ۱۳۶۲ چاپ دوم، ۳۰۰۰ نسخه

۷۰- لوی استروس:
ادموند لیج، مترجم، حمید عنایت، تهران، شرکت سهامی انتشارات خوارزمی، ۲۰۵ ص، ۱۰۵ ریال، ۱۳۵۰ چاپ اول، ۳۳۰۰ نسخه

۷۱- مبانی انسان شناسی:
محمد صادق فرید، تهران، منصوری، ۲۶۶ ص، ۳۵۰۰ ریال، ۱۳۷۲ چاپ اول، ۳۰۰۰ نسخه

۷۲- مبانی انسان شناسی (گردشگر با چراغ) با تجدید نظر و اضافات:
محمود روح الامینی، تهران، عطارد، ۳۱۲ ص، ۱۲۰۰ ریال، ۱۳۶۸ چاپ سوم، ۵۰۰۰ نسخه

۷۳- مبانی جامعه شناسی:
عبدالحسین نیک گهر، تهران، رایزن، ۲۹۲ ص، ۱۸۰۰ ریال، ۱۳۷۱ چاپ سوم

۷۴- مبانی جامعه شناسی و مردم شناسی ایلات و عشایر:
حشمت الله طیبی، تهران، دانشگاه تهران، ۲۱۲ ص، ۳۰۰۰ ریال، ۱۳۷۱ چاپ اول، ۳۰۰۰ نسخه

۷۵- مبانی و رشد جامعه شناسی ۲ جلد (قسمتهای ویژه رادکلیف برادران، مالدینوفسکی، رالف لیتون و مارسل مویس)
جی ایچ، آبراهامز، مترجم حسن سویان، تهران، چاپش، ۸۹۳ ص، ۲۰۰۰ ریال، ۱۳۶۳ چاپ اول، تیراژ نامعلوم

۷۶- مردم شناسی:
ژان کارنون، مترجم، ثریا شیبانی، تهران، مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران، ۱۹۲ ص، ۸۰ ریال، ۱۳۲۹ چاپ اول، ۲۵۰۰ ریال

۷۷- مردم شناسی اجتماعی:
هاشم رضی، آسیا، تهران، ۷۲۲ ص، چاپ اول ۱۳۵۵

۷۸- مردم شناسی:
علی اکبر تراهی، تیریز، انتشارات چهره، ۲۲۰ ص، ۱۸۰۰ ریال، ۱۳۵۵ چاپ سوم، ۲۰۰۰ نسخه

۷۹- مردم شناسی ایران:
هنری ریفلد، مترجم - عبدالله فریاز، تهران، ابن سینا، ۱۳۳۳ چاپ اول، ۲۰۰۰ نسخه، ۹۲۰ ص، ۷۰۰۰ ریال

۸۰- مردم شناسی اقتصادی:
جمعی از نویسندگان، مترجم م. کیا، تهران، دانشگاه علوم اجتماعی و معاون دانشگاه تهران، ۱۳۰ ریال، ۱۳۵۲ چاپ اول، تیراژ نامعلوم

۸۱- مردم شناسی معاصر دنیا:
ژان پواریه، مترجم، منوچهر کیا، تهران، انتشارات شگیره، ۲۰۸ ص، ۲۰۰ ریال، ۱۳۵۲ چاپ اول

۸۲- مردم شناسی و روان شناسی هنری:
جائزب حساسری، تهران، اسپرک، ۳۵۲ ص، ۱۲۰۰ ریال، ۱۳۶۸ چاپ اول، ۵۰۰۰ نسخه

۸۳- مردم شناسی هنر (گفت و شنودی با کلودلوی اشتروس)
ژوز شاربویه، مترجم حسین معصوم همدانی، تهران، نشر گفتار، ۱۴۱ ص، ۱۷۵۰ ریال، ۱۳۷۲ چاپ اول، ۲۰۰۰ نسخه

۸۴- مشکل فرهنگ:
مسالک بن نیر، مترجم، جواد صالحی، تهران، انتشارات قلم

۸۵- مقدمه ابن خلدون ۲ جلد:
عبدالرحمن بن خلدون، مترجم محمد پروین کتابداری، تهران، نگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۴۰۱ ص، ۱۳۳۶ چاپ اول

۸۶- مقدمه بزرگ مردم شناسی:
داگلاس آلبور، مترجم علی بزرگز، تهران، چاپش، ۱۶۲ ص، ۱۱۰ ریال، ۱۳۵۵ چاپ اول، تیراژ نامعلوم

۸۷- مقدمه بر شناخت ایلات و عشایر:
عبدالله شهبازی، تهران، نشرین، ۱۲۲ ص، ۷۳۰ ریال، ۱۳۶۹ چاپ اول، ۳۳۰۰ نسخه

۸۸- مقدمه بر انسان شناسی زیستی (جلد اول):
اصغر عسگری خاتقاه و محمد شریف کمالی، تهران، توس، ۲۷۷ ص، ۹۰۰ ریال، ۱۳۶۲ چاپ اول، ۳۳۰۰ نسخه

۸۹- میل جنسی و فسروشناسی آن در جوامع نامتمدن:
براتیلا و مالدینوفسکی، مترجم محسن ثلاثی، تهران، کتابهای سیمرخ، ۲۶۰ ص، بها نامعلوم ۱۳۵۵

۹۰- نژاد پرستی و فرهنگ:

علیون دیوسپو و دیگران، مترجم، منوچهر هزار خانی، تهران، کتاب زمان، ۹۲ ص، ۱۳۸۲ چاپ دوم

۹۱- نژاد و تاریخ:

لوی استروس، مترجم ابوالحسن نجفی، تهران، پژوهشکده علوم ارتباطی و توسعه ایران، ۶۷ ص، ۷۰ ریال، ۱۳۵۸ چاپ اول، ۲۰۰۰ نسخه

۹۲- نظریه علمی تاریخ و جوامع ابتدایی (جوامع مبتنی بر تیره و طایفه)

امانوئل تری، مترجم عباس راد، تهران، آگاه، ۱۵۷ ص، ۲۰۰ ریال، ۱۳۶۲ چاپ اول، ۳۳۰۰ نسخه

۹۳- نظریه های جامعه شناسی:

حسین ادیبی و عبدالله معبود انصاری، تهران، جامعه، ۳۰۲ ص، ۱۳۵۸ چاپ اول

۹۴- نظریه های جامعه شناسی:

غلامعباس توسلی، تهران، سمت، ۲۸۱ ص، ۱۷۰۰ ریال، ۱۳۶۹ چاپ اول، ۵۰۰۰ نسخه

۹۵- یک بررسی کوتاه از ساخت فرد و جامعه ابتدایی:

محسن ثلاثی، تهران، جاویدان ۱۱۳ ص، بها نامعلوم، ۱۳۵۶ چاپ اول

- ۱- زمینه اجتماعی شخصیت، امیر حسین آریان پور، کتاب هفته، شماره ۹۲، ص ۸۹-۷۸، شهریور ۱۳۲۲
- ۲- تشوعات شخصیت، امیر حسین آریان پور، کتاب هفته، شماره ۹۲، ص: ۷۶-۷۲، شهریور ۱۳۲۲
- ۳- مردم شناسی، مجله آموزش و پرورش، سال ۸، شماره ۹، ص: ۱-۵، آذر ۱۳۱۷
- ۴- علم مردم شناسی، حسین بصیری، سال ۲۲، شماره ۷، ص: ۸۰-۷۱، فروردین ۱۳۲۹
- ۵- مردم شناسی، محمد قدیر لشرکی، کابل، سال ۶ ش ص ۱-۱۰، ۱۳۱۵
- ۶- علم انسان شناسی، فضل الله حقیق، تعلیم و تربیت، دوره ۷ شماره ۲، ص: ۱۶۵-۱۷۰، خرداد ۱۳۱۶
- ۷- مردم شناسی چیست؟ صادق رضا زاده شفق، مردم شناسی دوره ۱ شماره ۱، ص: ۷-۱۰، آبان ۱۳۳۵
- ۸- مردم شناسی چیست؟ محمد علی فروزی، آموزش و پرورش، دوره ۸ شماره ۹، ص: ۹-۱۳، آذر ۱۳۱۷
- ۹- تحقیقات مردم شناسی و آینده آن در ایران، کاترین کون، نور جهان، سال ۲ شماره ۱، ص: ۱۷-۱۸، فروردین ۱۳۲۹
- ۱۰- موضوع علم مردم شناسی، مسعود کیهان، مردم شناسی دوره ۱ شماره ۱، ص: ۳-۶، آبان ۱۳۳۵
- ۱۱- مردم شناسی فرهنگی، لیرون، آموزش و پرورش، دوره ۳۰، شماره ۸، ص: ۴۸-۵۹، اردیبهشت ۱۳۳۸
- ۱۲- بررسی در نوشته های فارسی از نظر مردم شناسی، صادق کیا، هنر و مردم، دوره جدید، شماره ۹، ص: ۲۰-۲۱، تیر ۱۳۲۲
- ۱۳- قرن نوزدهم و پیدایش علم مردم شناسی، تقی علی آبادی، دوره ۲ شماره ۲، ص: ۳۳-۳۰، تیر ۱۳۱۹
- ۱۴- جامعه های انسانی، فرهنگها و خرد فرهنگها، ترجمه: منصور گودرزی، مجله رشد علوم اجتماعی، ص: ۲-۲۶، سال ۵ شماره ۱۷، پاییز ۱۳۷۲
- ۱۵- تحول انسان شناسی و پیام هاویلند، ترجمه منصور گودرزی، رشد علوم اجتماعی، ص: ۳۳-۲۶، سال ۳، شماره ۹، پاییز ۱۳۷۰
- ۱۶- مفهوم فرهنگ، نعمت الله فاضلی، رشد علوم اجتماعی، ص: ۵۲-۶۲، سال ۲ شماره ۱۶، تابستان ۱۳۷۲
- ۱۷- موضوع و مقام انسان شناسی، رحیم فرخ نیا، رشد علوم اجتماعی، ص: ۵۲-۵۸، سال ۲ شماره ۱۵، بهار ۱۳۷۲
- ۱۸- مفهوم فرهنگ، جواد پوسیفان، رشد علوم اجتماعی، ص: ۲۶-۲۱، سال ۱، شماره ۲، زمستان ۱۳۶۸
- ۱۹- آشنایی با مکتب اتنومنتالوژی، علی محمد حاضری، رشد علوم اجتماعی، ص: ۱۲-۸، سال ۱، شماره ۳، بهار ۱۳۶۹
- ۲۰- انسان شناسی در قرن بیست و یکم، غوره ماتوس ملار، ترجمه نعمت الله فاضلی، دفتر دانش، دوره جدید شماره ۱، آبان ۱۳۷۲
- ۲۱- روش شناسی مردمی، یسوک محمدی، فصلنامه علوم اجتماعی، ص: ۲۶۹-۲۷۹، دوره ۱ شماره ۳ و ۴، زمستان ۱۳۷۱

- ۲۲- نسیت فرهنگی، پیتر مرفاک، ترجمه یسوک محمدی، فرهنگ، ص ۱۷۳-۱۸۳، شماره ۱۲، پاییز ۱۳۷۱
- ۲۳- روش شناسی مردمی گسار فینکل، اپروینگ فینلین، ترجمه مریم ساجدی، فرهنگ، ص ۲۳۰-۲۳۸، شماره ۱۵، پاییز ۱۳۷۲
- ۲۴- مردم شناسی جوامع ابتدایی و عشایر، محمود روح الامینی، فرهنگ، ص ۷۹-۶۵، شماره ۹، تابستان ۱۳۷۰
- ۲۵- الگوهای فرهنگی، یسوک محمدی، فرهنگ، ص ۱۵۹-۱۸۳، شماره ۹، تابستان ۱۳۷۰
- ۲۶- مردم شناسی در چه وضعیتی است؟ آندره لورواگوران، ترجمه اصغر عسگری خاقانقاده، نامه علوم اجتماعی، ص ۲۶۵-۲۷۲، دوره جدید، شماره ۲، جلد ۲، تابستان ۱۳۷۰
- ۲۷- انسان شناسی و مردم شناسی، آندره لورواگوران، ترجمه اصغر عسگری خاقانقاده، نامه علوم اجتماعی، ص ۲۷۳-۲۸۱، دوره جدید شماره ۲، تابستان ۱۳۷۰
- ۲۸- فرهنگ قرا، اسکاترلوویس، ترجمه مهدی شریا، نامه علوم اجتماعی، ص: ۱۲۲-۱۲۳، دوره ۱، شماره ۲، تیر ۱۳۵۲
- ۲۹- نقدی بر مردم شناسی انگلیسی، مهوش کیا، نامه علوم اجتماعی، ص: ۱۸۸-۱۹۸، دوره ۲ شماره ۱، بهار ۱۳۵۵
- ۳۰- تثبیت فرهنگی و قوانین اجتماعی، ارنست تاپکگل، ترجمه عباس محمدی اصل، دانشگاه انقلاب، ص ۱۱۸-۱۲۲، دوره جدید، شماره ۹۷، بهار ۱۳۷۲
- ۳۱- تک نگاری، علی اکبر نیک خلق، نامه پژوهشکده، ص ۵۹-۷۰، سال ۲ شماره ۲، تابستان ۱۳۵۷
- ۳۲- انسان شناسی و افریقا، اصغر عسگری خاقانقاده، نامه پژوهشکده، ص ۵۲-۷۵، سال ۲ شماره ۱ و ۲، بهار و تابستان ۱۳۵۹
- ۳۳- فرهنگ شناسی در فراگرد طبقه بندی علوم، ناصر تکمیل همایون، نامه پژوهشکده، ص ۲۳-۲۲، سال ۲ شماره ۲، زمستان ۱۳۵۷
- ۳۴- فرهنگ روسیای، دوبرولسکی، ترجمه علی اکبر نیک خلق، نامه پژوهشکده، ص ۳۱-۳۷، سال ۳، شماره ۲ و ۳
- ۳۵- تطور انسان و تشکیل جوامع اولیه، اصغر عسگری خاقانقاده، نامه پژوهشکده، ص: ۳۹-۲۹، سال ۲، شماره ۳ و ۴، پاییز ۱۳۵۸
- ۳۶- انسان شناسی و راز انسان، ابوالحسن جلیلی، فرهنگ و زندگی، ص: ۲۲-۳، شماره ۳، مهر ۱۳۴۹
- ۳۷- حیاسة انسان، بهرام فره وشی، فرهنگ و زندگی، ص ۱۲۰-۳، شماره ۳، مهر ۱۳۴۹
- ۳۸- انسان شناسی فلسفی، میثاق لاندمایر، ترجمه آرانش دوستدار، فرهنگ و زندگی، ص ۷۷-۸۱، شماره ۱۱، بهار ۱۳۵۳
- ۳۹- واژه شناسی فرهنگ، ناصر تکمیل همایون، فرهنگ و زندگی، ص: ۱۲۷-۱۳۷، شماره ۱۸، تابستان ۱۳۵۲
- ۴۰- فیلم مردم شناسی با نگاهی به فیلم علف، نادر افشار نادری، فرهنگ و زندگی، ص ۲۶-۳۲، شماره ۱۲، ۱۳۰۱
- ۴۱- زبان و انسان، جان لامتز، ترجمه فریدون بدره ای، فرهنگ و زندگی، ص ۳۹-۶۱، شماره ۲، خرداد ۱۳۴۹
- ۴۲- تغییرات زمانی و فرهنگی، هادی هوی جبر، ترجمه منوچهر طیبی، فرهنگ و زندگی، ص ۷۷-۸۹، شماره ۲

- ۴۳- زبان و جامعه شناسی، م. لاندمان، ترجمه م. خوشنام، فرهنگ و زندگی، ص: ۱۰۳-۱۰۶، شماره ۲، خرداد ۱۳۴۹
  - ۴۴- چند تعریف از فرهنگ، شریا شیبانی، فرهنگ و زندگی، ص: ۱۱۵-۱۲۲، شماره ۲، خرداد ۱۳۴۹
  - ۴۵- مفاهیم فرهنگ در ادبیات فارسی، رضا تقی، فرهنگ و زندگی، ص: ۳۴-۴۰، شماره ۱، دی ۱۳۴۸
  - ۴۶- جهان پیام ها، شریا شیبانی، فرهنگ و زندگی، ص: ۲۰-۵۲، شماره ۱، دی ۱۳۴۸
  - ۴۷- مقدمه ای بر فرهنگ و شخصیت، نادر افشار نادری، فرهنگ و زندگی، ص: ۵۲-۶۶، شماره ۱، دی ۱۳۴۸
  - ۴۸- منتهی ماکس رادین، ترجمه فریدون بدره ای، فرهنگ و زندگی، ص: ۲-۲۲، شماره ۲ و ۳، اردیبهشت ۱۳۵۰
  - ۴۹- انسان و فرهنگ، عبدالحمید نیک گهر، فرهنگ و زندگی، ص: ۱۴۱-۱۲۷، فرهنگ و زندگی ۲ و ۳، اردیبهشت ۱۳۵۰
  - ۵۰- چند مورد از محظورات انسان شناسی، نادر افشار نادری، ترجمه مهدی شهبان، کتاب نوس، ص: ۹۹-۱۰۹، انتشارات نوس، چاپ اول، ۱۳۶۶
  - ۵۱- طرح مسأله ایلات و عشایر از دیدگاه جامعه شناسی، باقر پیرهادی، کتاب آگاه، ص: ۳۵۲-۳۸۲، چاپ اول، ۱۳۶۲
  - ۵۲- مفهوم فرهنگ، ژوزبالاندیه، ترجمه حشمت الله طیبی، مجله دانشکده ادبیات اصفهان، ۱۳۵۲
- پادداشت ها
- ۱- مردم شناسی چیست؟ رضا زاده شفق، مجله مردم شناسی، شماره اول، آبان ماه ۱۳۳۵، سال اول / ص: ۱۰
  - ۲- سخنرانی محمود خلیقی درباره تاریخچه مردم شناسی در ایران / مجله مردم شناسی و فرهنگ خانه ایران، شماره ۱، ص: ۲
  - ۳- هدف و روش تحقیقات اجتماعی در ایران / مجله نامه علوم اجتماعی، دوره ۱، شماره ۳، بهمن ۱۳۴۸
  - برای آشنایی بیشتر با تحقیقات و فعالیت های مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران می توانید به فهرست تحقیقات و انتشارات مؤسسه مطالعات و تحقیقات اجتماعی از آغاز ۱۳۳۷ تا ۱۳۶۸، تدوین یافته توسط همین مؤسسه مراجعه نمایید.
  - ۴- مقالات ۱ تا ۱۳ از کتاب فهرست مقالات مردم شناسی اخذ گردیده است. همچنین قابل ذکر است که تعداد مقالات مربوط به مردم شناسی بیش از میزانی است که نام آنها را آورده ایم، تنها مقالاتی که در دسترس بودند و اطلاعات از آنها داشته ایم را فهرست کرده و از آوردن مقالات پژوهشی درباره مردم شناسی ایران اجتناب کرده و صرفاً آنها که جنبه ی نظری و آموزشی داشته اند را آورده ایم.